

Deme László: Végszó

Szeretném hinni, hogy pályámnak több mint hat évtizede során sikerült az ember felé fordulnom, s át-, pontosabban visszaadni a társadalomnak minél többet abból, amit megláttam, megfejtettem a nyelvről, használatáról, használóiról.

Nyughatatlan nyugdíjasságom első évtizedében még részt vettem a hazai tudománypolitikai életben és egy fontos nemzetközi munkatervben. Ezekből azután fokozatosan kikapcsolódtam. A hazai szervekből-szervezetekből azért, mert hajdan világszintűnek elismert hazai hagyományaink és eredményeink belföldi értékelése nullára íródott le, folytatóik és képviselőik kiszorultak vagy kihúzódtak a folyamatok irányításából.

Működésemmek felerősödött az a része, amellyel a „nagy társadalom” ismeretszerző és kommunikációs eszközét jelentő nyelvhasználati forma jobb megismerését, megismertetését és minél sikeresebb működtetését próbáltam szolgálni. Sokat bíbelődtem elméletben és gyakorlatban a nyelvi-nyelvhasználati norma kérdésével, s talán nem voltak haszontalanok azok a tüzetes helyesírási szótárak sem, amelyek előkészítésében és összeállításában is ügyködtem.

Aminek értelmét és hatását érzem: az Anyanyelvápolók Szövetségének tevékenysége, a pedagógus-továbbképzés, a rádiós, a televíziós és az írásban folyó ismeretterjesztés, az országos kiejtési és nyelvhasználati versenymozgalom segítése, irányítása. Ezért becsülöm különösen sokra a „laikusmozgalmakat”: a szakmán kívüliek széles rétegeit bevonni igyekvő anyanyelvápolást. Vallom: a nyelvművelő munka sikerét csak a minél szélesebb tömegbázis biztosítja. A nyelvi kultúra megteremtéséhez szinte nagyobb mértékben szükséges a beszélők egyéni nyelvhasználatának kiművelése, a beszélők nyelvi öntudatának erősítése, igényességre törekvésük fokozása, mint magának a nyelvi állománynak csiszolgatása. A nyelvművelő feladata: meggyőzés és nevelés. A beszélők, a szóban és írásban megnyilatkozók széles tömegei nélkül nincs hatékony „anyanyelvészet”.

Terveim? Szeretnék diófát ültetni még. Készítem a fészket neki, bár tudom: az utókor könyörtelenül kivágja, ha úgy érzi, hogy akadályt jelent a globalizáció felé vezető betonút építésének.